

EGIDIUS VAN DIJCK MOLENAARZOOON UIT RUMST WORDT RECTOR VAN DE LEUVENSE UNIVERSITEIT

In een oude archiefdoos, afkomstig van wijlen E.H. Karel Swenden, medestichter van Rumesta, vonden we een document over de Rumstse molenaarszoon Egidius Van Dijck, die het tot rector van de Leuvense universiteit bracht. Op basis van die tekst hebben we een aantal opzoekingen gedaan, werden de bronnen gecontroleerd en werd de inhoud verder uitgewerkt en aangepast.

De molen van Rumst

Wanneer de molen is gebouwd is niet duidelijk. Feit is dat we de eerste bronnen van activiteiten terugvinden wanneer Cornelis Van Loock in 1575 als molenaar wordt vermeld. Andere molenaars waren Peter Verheyen in 1613, Bartholomeus Possemiers in 1620 en Cornelis van de Zande in 1635.

Op deze oude kaart van het centrum van Rumst uit de zeventiende eeuw zien we molen op het einde van de Molen(berg)straat getekend staan

De molen werd in het begin van de twintigste eeuw afgebroken en heropgebouwd in Herenthout.

Merten Van Dijck

Rond 1640 is er voor het eerst sprake van Merten (Maarten, Martinus) van Dijck als molenaar van Rumst. Zijn geboortedatum is niet gekend maar situeert zich allicht tussen 1605 en 1615. Hij huwde rond 1635 met Anna Van Rompaey.

Merten was molenaar en bakte brood voor de Rumstenaars. Hij leverde ook aan de omliggende forten o.a. aan het Donksken (fort gelegen op de landtong aan de samenvloeiing van Nete en Dijle).

Een oude tekening van het fort Donksken

De overlijdensdatum van Merten is niet vermeld in de parochieregisters maar hij werd in 1663 als molenaar opgevolgd door zijn neef Jacobus (Jacques) Van Rompaey. Die bleef dit doen tot in 1676, waarna hij molenaar werd in Onze-Lieve-Vrouw-Waver en ook de molen in Putte pachtte.

Het echtpaar Van Dijck – Van Rompaey had 8 kinderen.

Remigius Van Dijck

Remigius was het vierde kind van Merten en Anna Van Rompaey. Hij werd in Rumst gedoopt op 25 november 1646. In 1676 volgde hij Jacques Van Rompaey op als Rumstse molenaar en trad zo in de voetsporen van zijn vader.

Op 30 april 1680 huwde hij met Catharina De Coen. Het echtpaar kreeg 12 kinderen van wie er een aantal jong stierven. Bij het overlijden van Remigius in 1717 waren er nog slechts 6 in leven.

Rond 1700 woedde er een brand op de molen en deze was erg beschadigd. Tijdens de herstellingswerken werd tijdelijk de molen van Willebroek gebruikt.

Remigius was een vooraanstaand en rijk man in Rumst. Hij was schepen in de gemeente hoewel hij soms met zijn eigen bestuur in aanvaring kwam. Zo was er in 1710 een klacht van het gemeentebestuur dat het gewicht van zijn roggebrood te laag was. Het zou 9,5 pond moeten wegen en het woog slechts 8,5 pond. Volgens de andere bestuurders zou Remigius geknoeid hebben met zijn gewichten en zijn balans. Remigius antwoordde dat er in Rumst geen regels voor het bakersambacht waren vastgelegd en dat hij dus kon doen wat hij wilde.

Hij overleed op 3 september 1717 en zijn vrouw op 21 maart 1727. Uit de nalatenschap blijkt hoe welvarend het echtpaar was. Alle eigendommen werden verdeeld onder de dan 5 nog levende kinderen:

- De molen ging naar zijn dochter Clara en schoonzoon Jan Verbruggen, en naar zijn zoon Jan Baptist die diaken was. Verder erfden ze ook een huis met hof, schuur en stal. Het geheel werd geschat op een waarde van 9000 gulden.

- Zijn dochter Maria Anna, die begijn was in Lier, ontving 4 stukken land, waarvan er één gelegen was in de wijk Terhagen.
- Zijn zoon Franciscus van Dijck was zwakzinnig. Hij woonde in bij het molenaarsechtpaar. Hij erfde 2 helften van hofsteden. De andere helften waren in het bezit van andere eigenaars.
- De jongste dochter Joanna Maria, die nog thuis woonde, ontving een hofstede met land. Zij zou later ook begijn worden in Lier.
- Tussen de oudste zoon Paschaes en de andere kinderen was er betwisting omtrent de verdeling van de erfenis maar uiteindelijk bereikte men toch een akkoord. Hij kreeg de helft van een molen in Willebroek en daarbij een huis met hof, schuur en land. 10 jaar later ontstond er opnieuw betwisting omdat Paschaes van oordeel was dat hij minder had gekregen dan de andere erfgenamen.

De inboedel van het echtpaar werd gedeeltelijk verdeeld en voor de rest verkocht. De opbrengst daarvan werd bij de erfenis gevoegd. Deze inboedel bestond o.a. uit

Een zaanstoop, 2 stène boterpotten, 6 melkteilen, 4 ijzeren potten, 2 zaanvaten, een scherrebeld, 2 spinnewielen, "een kakhuis", gekocht door Engelbert Vande Voorde voor 10 st., een zetelstoel, 7 bierpotten, een lanteirne gieter, een smoutpot en 2 lampen, een koperen bluspot, een zoutvat, 21 stoelen, 2 Spaansleren stoelen, 3 banken, 3 hekels, een ijzeren pan, 2 strijkijzers, 4 koperen ketels, een koperen temst, een koperen vuurpot en panneke, een koperen kassoor, lamp, en kandelaar, melkaker, aker, marmit, een latoenen stoop, een ijzeren kroon, 63 servetten, 29 ammelakens, 28 lakens, 20 flawijnen, 26 neusdoeken, 20 ondersten, 32 trekmutsen, 21 huiven, 13 kragen, een falie, een paar muilen, 2 koeien, een herdhouten uittrekbare tafel, 11 schilderijen en een spiegel en 3 schilderijlijsten, een kapstok, een voet van een kruicifix, een zwart schappraaike, een kleerschappraaike, verscheidene manden en tonnen, veel mutsaard en hout, een partij oud ijzer gekocht door Cornelis Marckx, een wafelijzer en een boekzak gekocht door de meier, een slijpsteen, een naaikussen, en een naaimand, enige gewichten.

Na het overlijden van Remigius werd zijn schoonzoon Jan Verbruggen molenaar en hij bleef dit tot aan zijn dood in 1742. Zijn echtgenote Clara Van Dijck werd dan molenaarin.

Egidius Van Dijck

Egidius (Gilles) Van Dijck werd gedoopt te Rumst op 20 augustus 1686 als zoon van Remigius Van Dijck. Dat hij niet in de erfenis van zijn ouders wordt vermeld is omdat hij al vóór zijn moeder overleed.

Gilles studeerde te Mechelen bij de Oratorianen in de Schoolstraat. Als "minderjarige" werd hij ingeschreven (geïmmatriculeerd) aan de universiteit te Leuven voor het schooljaar 1703 - 1704. In de pedagogie van de Lelie volgde hij de lessen in de Artes. Deze studies zijn enigszins te vergelijken met het Franse baccalaureaat. Ze openen de weg voor verdere studies aan de universiteit. De pedagogie van de Lelie bestaat nu niet meer. De gebouwen lagen tussen het stadhuis en het station.

Gilles moet een flinke student geweest zijn want hij staat vermeld als een der eersten in de concursus generalis (de wedstrijd = eindexamen) tot het Magistraat in de Artes aan zijn pedagogie. Na twee jaar, de gewone duur van de studies in de Artes, moet Gilles gepromoveerd zijn tot Magister Artium.

Hij studeerde nu theologie in het collegium major (het huidige H.-Geestcollege aan de Naamsestraat) en werd er Baccalaureus formatus (= vergelijkbaar met 'kandidaat', afsluiting van de kandidatuur). Gedurende één jaar werd hij tot lector in de theologie aangesteld in het college van Utrecht, dat priesters opleidde voor de diasporakerk in Nederland.

Het college van Utrecht werd ook nog genoemd collegium asprico-collensis of Montaignu (scherpen berg – allicht de vertaling Scherpenheuvel), naar zijn ligging op een hoogte (collis) te Leuven, naast de H.-Hartkliniek in de Naamsestraat. In maart 1711 wordt Gilles Van Dijck professor in de wijsbegeerte aan de

Lelie, in de faculteit der Artes, eerst professor secundarius (= assistent), dan primarius (= volwaardig en titelvoerend). In dezelfde pedagogie van de Lelie wordt hij als bestuurder (= regens) vernoemd in 1722.

Op 27 juli 1711 werd G. Van Dijck licentiaat in de theologie en daarna, in 1716, professor ordinarius (= gewoon hoogleraar) in de godgeleerdheid. Tevens was hij kanunnik van Sint-Pieter te Leuven en van Sint-Paulus te Luik. Tevoren, in de loop van zijn studies, was hij reeds tot priester gewijd. Het wijdingsboek vermeldt dat Egidius Van Dijck inderdaad te Mechelen gewijd is op 20 september 1710 door aartsbisschop (1690-1711) Humberus Guilielmus de Precipiano, °1627 en +1711, krachtens een wijdingsbrief vanwege het bisdom Antwerpen, afgeleverd door de vicaris-generaal, die de leiding van het bisdom waarnam omdat er geen bisschop in Antwerpen was. Na het overlijden van bisschop Reginald Cools in 1706, kreeg het bisdom Antwerpen pas een nieuwe bisschop in 1710, die in 1711 gewijd werd.

Egidius kreeg ook de titel van kanunnik waardoor hij de daaraan verbonden vergoeding kon genieten.

In 1718 treffen wij hem aan als decaan van de faculteit der Artes.

Op 7 november 1718 vergaderde de faculteit onder zijn leiding om haar instemming te betuigen met de pauselijke bulle Unigenitus (1713) tegen het Jansenisme, dat door de paus als ketters werd beschouwd. Een paar dagen later, op 20 november, werd een brief, in dezelfde zin, verzonden aan de paus. Decaan Van Dijck ging hiermee in op een vraag van Thomas Philippe D'Alsace, aartsbisschop van Mechelen, wat in 1719 diens kardinaalshoed opleverde. Strikt genomen moest de faculteit dit niet doen want de Leuvense Universiteit was exempt (= vrijgesteld). Meerdere collega's gingen niet akkoord met de instemming.

In augustus 1722 werd Gilles Van Dijck rector van de Leuvense Alma Mater. De benoeming tot rector was niet ad vitam (= voor het leven, levenslang), maar geschiedde volgens een beurtrol van 6 maanden.

Van Dijck bleef rector tot februari van het volgend jaar. Hij was toen reeds ernstig ziek. Een kankerachtig gezwel noopte tot het afzetten van een been. De operatie scheen goed geslaagd maar de laatste twee maanden van zijn leven breidde de kwaal zich uit over het hele lichaam. Op 24 maart 1724 overleed Gilles Van Dijck in zijn pedagogie de Lelie als slachtoffer van zijn pijnlijke ziekte. Een veelbelovende loopbaan - Gilles was nog geen veertig jaar oud - werd bruusk afgesneden.

Zijn moeder, weduwe Remigius Van Dijck, werd aangesteld als erfgename. Een bloedverwant van Egidius, de Mechelaar Johannes Judocus (Jan Joost) Van Dijck treffen wij in de helft van de XVIIIe eeuw aan als professor aan het Groot Seminarie te Mechelen.

Met dank aan Harry van Hooydonk voor nazicht en voor het intensieve onderzoekswerk in een aantal archieven.

Geraadpleegde werken

E. REUSENS, Documents relatifs a l'Histoire de l'Université de Louvain, t. IV, Colleges et Pédagogies, II, Leuven, 1886 - 1888, p. 232.

De verzamelde bewerkingen van de schepengriffie van Rumst, Leo Vermeulen

Wijdingsboek van het aartsbisdom Mechelen